

state of schoolchildren with mental development deviations. Journal of Physical Education and 42 Sport. 2018. Vol. 5. P. 234-238.

Анна Чепелюк¹, Олександр Алексєєв², Юрій Горфиняк³

¹доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту

²доцент кафедри спорту і спортивних ігор

³студент другого (магістерського) рівня вищої освіти

^{1,3}Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Дрогобич, Україна

²Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. *Визначено значення інноваційних технологій у фізичному розвитку учнів. Проаналізовано проблему використання інноваційних технологій у фізичному вихованні учнівської молоді.*

Окреслено переваги та відмінні характеристики інноваційних технологій від традиційної шкільної системи навчання.

Виділено елементи інноваційних технологій у процесі фізичного виховання у школі. Виділено види інноваційні технології які слід застосовувати у педагогічній діяльності.

Доведено, що застосування інноваційних технологій сприяє збереженню фізичного та морального здоров'я, формуванню в учнів особистої фізичної культури, посиленню фізкультурно-оздоровчої роботи, залученню їх до систематичних занять фізичною культурою, формуванню самостійності, творчої активності та ініціативи.

Ключові слова. *учні, інноваційні технології, уроки фізичної культури, навчальний процес, розвиток, мотивація, результат.*

Abstract. *The importance of innovative technologies in the physical development of students has been determined. The problem of using innovative technologies in the physical education of schoolchildren is analyzed.*

The advantages and distinguishing characteristics of innovative technologies from the traditional school education system are outlined.

Elements of innovative technologies in the process of physical education at school are highlighted. The types of innovative technologies that should be used in pedagogical activity are highlighted.

It has been proven that the use of innovative technologies contributes to the preservation of physical and moral health, the formation of personal physical culture in students, the strengthening of physical culture and health work, their involvement in systematic physical education classes, the formation of independence, creative activity and initiative.

Keywords. *students, innovative technologies, physical education lessons, educational process, development, motivation, result.*

Вступ. На сучасному етапі розвитку фізичної культури одним із головних завдань цієї галузі є організація фізкультурно-оздоровчої роботи. Тому у фізичному вихованні дітей та молоді науковці приділяють значну увагу використанню інноваційних технологій, які сприяють не лише вдосконаленню рухових якостей та підтримці здорового способу життя, а й підвищенню мотивації до занять фізичною культурою та спортом [6].

Як зазначають науковці, інновації спрямовані як на вирішення актуальної проблеми, так і на позитивні зміни у змісті, організації та технології навчання.

Актуальність дослідження зумовлена роллю інноваційних технологій у фізичному розвитку дітей. Це пояснюється тим, що їх використання дає вчителю можливість обирати різні форми проведення уроку, під час якого визначається рухова активність, її види, форми та показники навантаження для дитини. При цьому результати занять за такими технологіями відповідають освітнім стандартам [4].

Інноваційні технології – це особистісно-орієнтовані технології спрямовані на розвиток особистості, або індивідуальні технології, спрямовані на доступність кожного окремого учня.

Мета дослідження. Аналіз проблеми використання інноваційних технологій у фізичному вихованні учнівської молоді.

Завдання дослідження.

1. Окреслити переваги та відмінні характеристики інноваційних технологій від традиційної шкільної системи навчання

2. Виділити елементи та види інноваційні технології які слід застосовувати у педагогічній діяльності.

Результати дослідження та їх обговорення. Інноваціями у сфері фізичного виховання і спорту є інновації, які забезпечують якісне підвищення ефективності процесів, затребуваних на уроках фізичної культури в школах.

Окреслимо переваги та відмінні характеристики інноваційних технологій від традиційної шкільної системи навчання [4]:

☞ основна відмінність полягає в тому, що їхня спрямованість спрямована не на сам процес навчання, а на кінцевий результат, який дає певний набір методів навчання. Отже, першою відмінною ознакою є досягнення певного інноваційного результату;

☞ метою впровадження інноваційних технологій є не накопичення учнями знань, а вміння застосовувати їх у практичній діяльності, тому метою є не самі знання, а їх практичне застосування в житті;

☞ відмінність інноваційних технологій полягає в способі здобуття знань у навчальному процесі – це діяльнісний підхід. Ця відмінність нерозривно пов'язана з попередньою, оскільки дитина, використовуючи інноваційні технології, отримує знання не шляхом запам'ятовування певних правил і норм, а в процесі досягнення мети уроку, яка її цікавить. Такі знання будуть накопичуватися в процесі усвідомленої потреби поступово, крок за кроком. Звичайно, тільки під керівництвом викладача;

☞ ці технології створюють умови для здійснення дітьми діяльності по досягненню знань. Але в той же час самі знання (в теоретичному аспекті) не видаються головною метою уроків, оскільки ставиться організація навчального простору, який працює як освітнє середовище для формування знань учнів. на першому місці;

☞ інноваційні технології змінюють характер стосунків учитель-учень у класі. Учитель постає як організатор всього освітнього простору, він є своєрідним консультантом, експертом. Велика роль також відводиться організації уроку, його підготовці.

Інноваційні технології в сучасній науковій літературі розглядаються як процедурно структурована сукупність прийомів і методів, спрямованих на вивчення, актуалізацію та оптимізацію інноваційної діяльності, в результаті якої створюються інновації, що викликають якісні зміни [5].

У результаті дослідження процесів виникнення інновацій у фізичній культурі учнівської молоді виявлено ознаки інновацій у цій сфері:

- ❖ циклічність розвитку – інновації в розвитку проходять однакові стадії;
- ❖ зв'язок із часом – відповідність інновацій сучасним вимогам суспільства;
- ❖ новизна якості – революційні зміни в підходах до оздоровлення;
- ❖ системна трансформація – інновації відбуваються на всіх рівнях організації медичної діяльності [4].

Важливою характеристикою інновації є її здатність трансформувати існуючі форми і методи навчання, створювати нові цілі та засоби її реалізації. Ефективне використання таких інноваційних технологій у процесі фізичного виховання:

- * кооперативне групове навчання, яке дає змогу самостійно здобувати знання, розвивати фізичні якості та вдосконалювати індивідуальні навички;

- * інтерактивний методично-організаційний комплекс можна віднести до освітніх інформаційних технологій, які забезпечують доступ до нетрадиційних джерел інформації (електронна бібліотека, Інтернет-сайти, соціальні мережі);

- * використання мультимедіа – це нова технологія, яка має набір прийомів, методів, способів створення, обробки, зберігання та передача аудіовізуальної інформації на основі використання електронних носіїв чи Інтернет-джерел, електронних бібліотек [4].

Інноваційні технології привносять не стільки предметний зміст, скільки способи організації різних видів діяльності учнів та організаційних форм навчального процесу, створюючи оптимальні можливості для навчання.

Інноваційні технології повинні включати комплекс дій, операцій і процедур, які інструментально забезпечують досягнення діагностованого результату в освітньому процесі.

На уроках фізичної культури вчителю рекомендується використовувати засоби, які сприяли б підвищенню інтересу учнів до занять фізичною культурою, розвитку потреби в русі.

У процесі профільної підготовки зі спорту значне місце мають займати факультативні дисципліни, які створюються через варіативну складову програмового змісту. Це спеціальні курси, які розширюють основний курс предмету за профілем навчання, дають можливість організувати творчу роботу, систему індивідуальних завдань професійного спрямування, забезпечують індивідуальні інтереси кожного учня, а саме [4]:

- ✧ поглиблені та розширені вивчення профільних предметів;

- ✧ формування індивідуальної освітньої траєкторії у навчанні;

- ✧ спрямованість на свідомий вибір майбутнього профілю освіти, а в майбутньому й професії;

- ✧ сприяє вивченню непрофільних предметів.

Необхідною умовою застосування принципу розвитку інноваційної діяльності є комплекс заходів, що стимулюють інноваційну діяльність педагогів [3]:

- матеріальне забезпечення, що виражається в частковому фінансуванні проектів;

- моральна підтримка: суспільне визнання проблем, зазначених в інноваційному проекті;

- можливість публікації результатів інноваційної діяльності;

- професійний супровід: індивідуально орієнтована допомога, можливість навчання на цільових курсах, участь у круглих столах, організаційно-розважальних іграх;

- особлива увага інноваційній діяльності при атестації на кваліфікаційні категорії.

У педагогічній діяльності слід використовувати традиційні та нетрадиційні інноваційні технології.

Традиційні технології.

Здоров'язбережувальні технології на уроках фізичної культури включають:

- ☺ суворо дозовані фізичні навантаження, узгоджені з фізичним розвитком усіх учнів та їх групи здоров'я;

- ☺ суворий контроль температурного режиму та вентиляції приміщення;

☺ перевірка та контроль за станом спортивного обладнання та інвентарю, своєчасний їх ремонт і обслуговування, утримання в чистоті;

☺ використання спеціальних вправ для профілактики та корекції постави;

☺ використання в тренуванні техніки чергування інтенсивності та розслаблення [2].

Розвиток суспільства сьогодні зумовлює необхідність використання нових *інформаційно-комунікаційних технологій* у всіх сферах життя. Сучасні навчальні заклади не повинні відставати від вимог часу, а це означає, що сучасний учитель повинен використовувати у своїй діяльності інформаційно-комунікаційні технології. Головним завданням навчального закладу є виховання нового покоління грамотних, мислячих громадян, здатних самостійно здобувати знання [4].

У роботі вчителя фізичної культури можна використовувати програми для підрахунку результатів, комп'ютерного тестування, створення власних сайтів для поширення досвіду, візуалізації уроків, пошуку інформації з методичної роботи, дослідницької роботи, проектної діяльності та використання інтерактивної дошки [6].

На уроках фізичної культури використання інтерактивної дошки дозволяє полегшити процес вивчення технічно складних видів спорту (волейбол, баскетбол). Учитель, який працює з дошкою, має можливість, розділивши технічну техніку на слайди, показати їх настільки швидко, наскільки це необхідно для детального вивчення та розуміння в цій групі. За допомогою маркера на дошці під час показу слайдів стрілками накреслюють напрямки руху ніг, рук і тулуба. Можливий аналіз помилок. Ви можете використовувати стрілки, щоб підказувати політ м'яча, якщо руки та ноги не працюють належним чином. Цей метод навчання технічним діям і прийомам є дуже ефективним, наочним і привабливим для учнів [4].

Технології змагальної діяльності дозволяють учням проявити себе в індивідуальних змаганнях і працювати в складі команди. Після виконання кожної теми проводити уроки-змагання, на яких використовуються в якості суддів і секретарів учнів, звільнених від уроків фізкультури, віднесених до спеціальної медичної групи та фізичні вправи для здоров'я [1].

Ігрові технології – використовувати їх майже на кожному уроці. В кінці кожного уроку є навчальна гра. Існує багато рухливих ігор на основі баскетболу, волейболу та легкої атлетики. Різноманітність цих ігор сприяє підвищенню інтересу учнів до уроку. Активно використовувати ігрові технології в позакласних спортивних заходах [3].

Технологія рівневої диференціації полягає у проведенні різнорівневої перевірки фізичної підготовленості учнів двічі на рік. Для учнів основної групи фізичного виховання та учнів з ослабленим здоров'ям даються різноманітні завдання [2].

Нетрадиційні технології.

Технології здорового дихання (практика дихання Бутейко).

Скандинавська ходьба (ходьба з лижними палицями).

Фітнес-технології (стретчинг, аквааеробіка, степ-аеробіка, слайд, бодіблдинг (для побудови фігури, корекції фізичного розвитку, зайвої ваги та ін.).

Спартанські ігри. Spartan All-Out: Спортивні змагання; змагання з туризму та спортивного орієнтування.

Технологія портфоліо. Мета: набути досвіду накопичення, систематизації та презентації учнями результатів і досягнень з предмету «Фізична культура». Цілі: визначення динаміки показників фізичної підготовленості для створення ситуації успіху, підвищення самооцінки та впевненості у власних можливостях; розкриття індивідуальних здібностей, розвиток пізнавальних інтересів до предмету «фізична культура»; набуття навичок впевненості в собі; зміцнення взаємодії сім'ї та учня [3].

Інновації або нововведення характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому стають об'єктом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації виникають у результаті наукових досліджень, аналізу та узагальнення передового педагогічного досвіду [7].

Як правило, інновації виникають в результаті спроб повному вирішити традиційну проблему, в результаті тривалого процесу накопичення й осмислення фактів, коли народжується нова якість, що несе в собі новаторський зміст. Більшість сучасних інновацій переслідують історичний досвід і мають аналоги в минулому. Це дає підстави стверджувати, що інноваційний процес – це вмотивований, цілеспрямований і свідомий процес створення, засвоєння, використання та поширення сучасних (або

модернізованих) ідей (теорій, методів, технологій тощо), відповідних і адаптованих до даних умов і відповідність певним критеріям. Він спрямований на якісне вдосконалення системи, в яку впроваджуються інновації, і передбачає стимулювання її учасників і зміну їх поглядів з точки зору інновацій [8].

Інновації в системі фізичного виховання учнів є функціональною необхідністю педагогів навчальних закладів. Використання інноваційних технологій у фізичному вихованні – це насамперед творчий підхід до педагогічного процесу з метою підвищення інтересу до занять фізичною культурою та спортом [4].

Висновки. Таким чином, система використання сучасних інноваційних технологій у роботі вчителя фізичної культури створює максимально сприятливі умови для розвитку не лише фізичних, а й розумових здібностей учня та забезпечує творче застосування набутих знань, умінь та навичок. Сприяє збереженню фізичного та морального здоров'я, формуванню в учнів особистої фізичної культури, посиленню фізкультурно-оздоровчої роботи, залученню їх до систематичних занять фізичною культурою, формуванню самостійності, творчої активності та ініціативи.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Дослідження ефективності застосування одного із способів розвитку рухової та пізнавальної активності школярів інформаційних (інтерактивних) технологій у шкільному курсі фізичної культури.

Список використаних джерел.

1. Бальсевич В.К., Лубишева Л.І. Спортивно-орієнтоване фізичне виховання: Освітній і соціальний аспект. *Теорія і практика фізичної культури*. 2003. № 5. С.19-22.
2. Волков В.Ю. Комп'ютерні технології в освітньому процесі по фізичній культурі. 2001. № 5. С. 56-61.
3. Заклюжний В., Гільова І. Впровадження інноваційних технологій та їх елементів на уроках фізичної культури. *Фізичне виховання в школі*. 2007. №3. С.22-24.
4. Кондрацька Г.Д., Чепелюк А.В. Інноваційні технології у фізичному вихованні студентської молоді. Фізична культура і безпека у актуалізації цінності здоров'я. Вибрані аспекти. *Монографія*. Старогард-Гданський-Харків. 2024. 96-115.

Леоненко А.В., Красілов А.Д. Застосування інноваційних технологій у фізичному вихованні дітей та молоді. [*Електронний ресурс*].

5. Моїсєєв С.О. Професійна майстерність учителя фізичної культури у вимірі фахових конкурсів. *Фізичне виховання в школі*. № 6. 2011.

6. Остапчук О. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває. *Підручник для директора*. 2003. № 4. С. 3-8.

7. Чепелюк А., Шуптар Г.-Т. Інноваційні засоби навчання у фізичному вихованні учнівської молоді. *«Традиції та новації у підготовці фахівців з фізичної культури та фізичної реабілітації»*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 12-13 листопада 2021 р. Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С. 57-61.

8. Чепелюк А.В., Сарай А.М. Інноваційні технології у фізичному вихованні учнівської молоді: матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції *«Шляхи розвитку рухової активності молоді України»*, м. Дрогобич, 12 травня 2022 р. Дрогобич: Піввіт, 2022. 273-280.

**Злата Лясота¹, Надія Грабик², Ольга Гулька³,
Ярослав Якимичин⁴**

^{1,2,3}*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна*

⁴*Косівський фаховий коледж прикладного та декоративного
мистецтва Львівської національної академії мистецтв
Косів, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті розкриваються можливості використання цифрових технологій у процесі фізичного виховання. Зокрема: для створення інтерактивних ігор, вправ або симуляцій, які заохочують дітей брати активну участь у різних формах фізичного виховання; ведення моніторингу фізичної активності за різними параметрами; використання ігор, віртуальних тренажерів та інших цифрові ресурси для стимулювання учнів до